
Trgovina z ljudmi in islamistični terorizem

VARSTVOSLOVJE,
letn. 18
št. 1
str. 65–83

Klemen Kocjančič, Ajda Vodlan

Namen:

Islamistični terorizem v zadnjem času predstavlja varnostno grožnjo na svetovni ravni. Cilj članka je osvetliti povezavo med islamističnim terorizmom in trgovino z ljudmi, pri čemer je slednja lahko tako orodje kot posledica terorizma. Avtorja poskušata odgovoriti na raziskovalno vprašanje, na kakšen način sovpadata družbena pojava trgovina z ljudmi in islamistični terorizem.

Metode:

Ključni uporabljeni metodi v članku sta: metoda študija primerov (pri obravnavi posameznih oblik trgovine z ljudmi) in hermenevtična metoda (razlaga in interpretacija verske literature). Preko primerjalne metode bodo oblikovana dokončna spoznanja o vlogi trgovine z ljudmi napram islamističnemu terorizmu.

Ugotovitve:

Islamistični terorizem je postal na področju Bližnjega vzhoda primarna varnostna grožnja. S prevzemom nadzora nad večjimi območji je vzpostavil pogoje za delovanje trgovine z ljudmi, pri čemer je povezava med teroristi in trgovino večplastna. Islamistični skrajneži neposredno uporabljajo nekatere oblike trgovine z ljudmi, hkrati pa povzročijo emigracijo in nadaljnjo viktimizacijo beguncev ter migrantov s strani tretjih oseb v okviru trgovine z ljudmi. Islamistični terorizem pri tem uporablja lastno interpretacijo islamskih besedil, da utemelji in opravičuje svoje delovanje.

Omejitve/uporabnost raziskave:

Omejitev raziskave je omejeno število konceptualnih in praktičnih raziskav primerov trgovine z ljudmi glede na islamistični terorizem. Zaradi pomanjkanja akademskih virov in tudi aktualnosti tematike sva avtorja kot vir informacij o določenih primerih trgovine z ljudmi uporabila medijska poročila.

Izvirnost/pomembnost prispevka:

Tema je relevantna, ker se evropske države soočajo z masovnimi migrantskimi tokovi, ki so povezani s trgovino z ljudmi in islamističnim terorizmom. Izpostavitev povezave med slednjima je pomembna pri oblikovanju varnostne politike. Tema je izvirna, ker na konkretnih primerih predstavi povezavo med islamističnim terorizmom in trgovino z ljudmi.

UDK: 343.326+28

Ključne besede: islamistični terorizem, zloraba vere, islam, verski terorizem, trgovina z ljudmi, mednarodna organizirana kriminaliteta

Human Trafficking and Islamic Terrorism

Purpose:

Islamic terrorism in recent years represents a global security threat. Purpose of the article is to expose the connection between Islamic terrorism and human trafficking, where the latter can be a tool or a consequence of the terrorism. Authors are trying to answer the question of how these two different social phenomena (human trafficking and Islamic terrorism) are connected.

Design/Methods/Approach:

Key used methods are method of case studies (for analysing specific forms of human trafficking) and the hermeneutic method (explanation and interpretation of religious literature). Using comparative method authors will form final findings regarding the role of human trafficking in connection with Islamic terrorism.

Findings:

Islamic terrorism has become leading security threat in the Middle East. With controlling vast areas of land, it established conditions for human trafficking, which is connected to Islamic terrorism on several levels. Islamic radicals are using some forms of human trafficking, while also causing further victimisation of refugees and migrants by third parties, involved in human trafficking. Islamic terrorism is using its own interpretation of Islamic religious texts to substantiate and justify its deeds.

Research Limitations/Implications:

The key limitation of our research is limited number of the conceptual and practical research cases on the topic of the human trafficking and Islamic terrorism. Due to the lack of academic research and availability of reporting on current events, authors used media reports to illustrate various human trafficking cases.

Originality/Value:

The topic is relevant as European countries are facing the recent mass migration waves, which are connected to human trafficking and Islamic terrorism. Identifying the connection between them is important for establishment of successful response to this particular security threat. The topic is original because authors use concrete examples to present the connection between human trafficking and Islamic terrorism.

UDC: 343.326+28

Keywords: Islamic terrorism, misuse of religion, Islam, religious terrorism, human trafficking, international organized crime

1 UVOD

Konec 20. in začetek 21. stoletja sta se v (politično in vojaško) zgodovino vpisala kot obdobje izrednega vzpona islamističnega terorizma, ki je presegal vse druge vrste terorizma tako po obsegu delovanja kot povzročeni žrtvah. Slednje je

predvsem posledica dveh terorističnih organizacij (Al Kajde in Islamske države) ter z njima povezanih terorističnih skupin (Saltman in Winter, 2014). Posledično sva se avtorja tudi osredotočila na delovanje Al Kajde in Islamske države (v nadaljevanju IS).

Zarišče delovanja obeh organizacij (Azija in Bližnji vzhod) predstavljata tudi izhodišče množičnih demografskih sprememb, ki vplivajo na varnostno ogroženost celotne regije kot tudi širšega okolja. Globalizacija sveta je povzročila hitrejšo premike beguncev in migrantov, ki zapuščajo ogrožene države in iščejo zavetje ter boljše življenje v drugih državah. Potrebe teh ljudi izkoriščajo tako kriminalne kot teroristične skupine za svoje namene, tako da lahko begunci in migranti postanejo žrtve trgovine z ljudmi.

Prav tako kot islamistični terorizem je tudi trgovina z ljudmi postala izjemno obsežna na prelomu iz 20. v 21. stoletje. Čeprav je dejavnikov za ta pojav več, pa gre največji pomen pripisat padcu železne zaves, koncu socialističnih režimov in pa predvsem odprtju meja. Trgovina z ljudmi naj bi tako bila druga najbolj profitna ilegalna aktivnost na svetu za trgovino z drogami, ki financira tudi druge ilegalne aktivnosti (terorizem, gverilske vojske idr.) (Transnational Organized Crime, 2016).

Gre za dva različna družbena pojava, ki oba postajata čedalje bolj pereča problema na globalni ravni. Kljub razlikam med njima najdemo tudi podobnosti – pri obeh gre za navezavo na mednarodno organizirano kriminaliteto, vsaj v večini primerov; oba pojava povzročata problematiko tako na varnostnem področju kot na področju človekovih pravic. V pričujočem članku želiva predstaviti povezavo med obema družbenima pojavoma in osvetliti različne oblike povezav med njima. Pri tem se tematike lotiva iz dveh različnih kotov – islamistični terorizem kot vzrok in povod za trgovanje z ljudmi, hkrati pa uporaba trgovine z ljudmi s strani islamističnih teroristov za namene financiranja in rekrutiranja.

2 DEFINICIJA POJMOV

Če za izhodišče vzamemo aforizem Carla von Clausewitza, da je vojna »nadaljevanje politike z drugimi sredstvi«, lahko trdimo, da je prav tako terorizem nadaljevanje politike z drugimi, nasilnimi sredstvi. Terorizem opredelimo kot poskus uveljavitve politične ideologije s pomočjo nasilnih in odklonskih dejanj (primarno) napram članom družbe, ki nasprotujejo tej politični ideologiji. Nasilje povzroča (smrtne) žrtve med prebivalstvom, materialno škodo, kot najpomembnejše pa vzbuja občutek nemoči in strahu (terorja) med neposredno in posredno udeleženi v terorističnih napadih. Zaradi vse večjega števila (ne)posredno udeleženi ljudi v teroristični dejavnosti je treba kot terorizem smatrati tudi vsa povezana dejanja, kot so »izvajanje, načrtovanje, organiziranje ter podpiranje nasilnih dejavnosti«, kar v bistvu predstavlja večji del terorističnih aktivnosti (Prezelj, 2007: 81).¹ Islamistični terorizem, kot zvrst verskega terorizma, definiramo kot terorizem, ki izhaja iz islamizma; politični cilji in metodologija delovanja tako temeljita na islamskih verskih besedil, pri čemer teroristi uporabljajo lastne interpretacije slednjih.²

¹ Za več o definiranju terorizma glej tudi Matusitz (2013).

² Za razlago izkoriščanja islamskih verskih besedil s strani islamističnih teroristov glej Kocjančič (2014) ter Kocjančič in Prezelj (2015).

Vse več raziskovalcev preiskuje povezavo med terorizmom in organizirano kriminaliteto, ki na podlagi različnih dejavnikov postajata prepletena med seboj in ju je treba posledično preučevati skupaj (Daase, 2010; Hesterman, 2013; Ronczkowski, 2012). Trgovina z ljudmi je v večini primerov organizirana v okviru mednarodno organiziranih kriminalnih združb (Aronowitz, 2009). Posledično je postala očitna tudi povezava med terorističnimi skupinami/organizacijami ter njihovo vpletenostjo v trgovino z ljudmi (Taylor, Torpy in Das, 2013).

Trgovina z ljudmi je opredeljena v konvenciji Združenih narodov v t. i. Palermškemu protokolu (Zakon o ratifikaciji Protokola za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (MPTLMOK), 2004: 3. čl., pododst. a)³ kot vsako »novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje oseb zaradi izkoriščanja z grožnjo, uporabo sile ali drugimi oblikami prisile, ugrabitvijo, goljufijo, prevaro, zlorabo pooblastil ali ranljivosti ali dajanjem ali prejemanjem plačil ali koristi, da se doseže soglasje osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo. Izkoriščanje vključuje vsaj izkoriščanje prostitucije ali drugih oblik spolne zlorabe oseb, njihovo prisilno delo ali storitve, suženjstvo ali podobna stanja, služabništvo ali odstranitev organov«.

Zaradi vse hitrejšega razvoja družbe in s tem tudi (organizirane) kriminalitete je protokol vse bolj pomanjkljiv glede definiranja trgovine z ljudmi, zaradi česar so druge mednarodne in nacionalne entitete že povečale obseg te definicije (Vodlan, 2015). Jasno je, da trgovina z ljudmi primarno posega na področje človekovih pravic, tako da nekateri že zagovarjajo, da se slednja ne opredeljuje le kot oblika organizirane kriminalitete, ampak kot zločin proti človeštvu (Obokata, 2005; van der Wilt, 2014).

Medtem ko je večina držav na svetu sprejela Splošno deklaracijo človekovih pravic, so članice Organizacije islamske konference leta 1990 sprejele (nezavezujočo) Kairoško deklaracijo človekovih pravic v islamu, ki vprašanje človekovih pravic podreja šeriatskemu zakonu. Slednji, ki temelji na Koranu⁴ in hadisih, pa je v konfliktu z mednarodno zakonodajo glede enakopravnosti žensk ter religij, svobodnega govora in združevanja, demokracije, kriminalnega prava in kaznovanja ter drugih elementov (Bielefeldt, 1995; Cismas, 2011).

V nadaljevanju članka se bova lotila analize z dveh različnih zornih kotov – islamistični terorizem, ki uporablja trgovino z ljudmi in pa trgovina z ljudmi kot posledica delovanja teroristov. Pri svojem delu sva uporabila termina, ki sva jih sama zasnovala – prvi pojav kot »orodje terorizma« in drugi pojav kot »posledica terorizma«. Takšna kategorizacija se nama je zdela pomembna, saj sva tako uspešno poudarila, da je lahko povezava med islamističnim terorizmom in trgovino z ljudmi na dveh različnih nivojih.

3 Protokol za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodno organiziranemu kriminalu (imenovan tudi Palermški protokol) – Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime.

4 V nadaljnjem besedilu bo pri navajanju verzov iz Korana uporabljen Majaronov prevod iz leta 2005.

3 TRGOVINA Z LJUDMI KOT ORODJE TERORIZMA

V tem poglavju bodo razložene pojavne oblike, ki neposredno koristijo delovanju terorističnih organizacij, torej kot »orodje terorizma«; od materialne podpore do neposrednega izvajanja terorističnih napadov.

Teroristi izkoriščajo predvsem ženske in deklice za različne namene – izkoriščanje dela, gospodinjstva opravila, tudi izkoriščanje za (vojaško) bojevanje in predvsem za spolno izkoriščanje. Večino zabeleženih primerov je bilo za namene rekrutacije ali namene financiranja. Kot rekrutacijo je razumljeno novačenje, kupovanje, ugrabljanje in podobno oseb za namene predvsem spolnega izkoriščanja osebe znotraj terorističnih skupin. Ženske so tako spolne sužnje enemu ali več teroristom, dejansko pa jih lahko prisilijo v poroko, kjer se spolno izkoriščanje dogaja vsakodnevno, vendar je razumljeno kot normalna praksa med zakoncema. Nasploh je prisilna poroka že sama po sebi razumljena kot oblika trgovine z ljudmi in teroristi pogostokrat prakticirajo takšne poroke, saj je njihovo razumevanje ženske zgolj v smislu lastnine določenega moškega (očeta, moža, brata oziroma teroristične skupine kot celote) (Escape from hell, 2014).

Pri tem je treba poudariti, da čeprav teroristi rekrutirajo dekleta in ta prostovoljno odidejo – t. i. džihadske neveste in spolni džihad (Ali, 2015) – (na primer iz Evropske unije odidejo v Sirijo), je to vseeno razumljeno kot trgovina z ljudmi, saj 3.b. člen Palermanskega protokola (Zakon o ratifikaciji Protokola za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (MPTLMOK), 2004) navaja, da »soglasje žrtve trgovine z ljudmi o nameravanim izkoriščanju, navedeno v pododstavku a, se ne upošteva, če so bila uporabljena sredstva, navedena v pododstavku a«. Privolitev in uporabljena sredstva pa so še manj relevantna v primeru, če je oseba stara manj kot 18 let, saj 3.c. člen navaja: »novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje otrok zaradi izkoriščanja se šteje za trgovino z ljudmi, tudi če ne vključuje sredstev, navedenih v pododstavku a tega člena«.

Že od samega začetka vojne v Afganistanu so obstajali dokazi, da Al Kajda aktivno sodeluje oziroma izvaja trgovino z ljudmi. Ženske na zasedenem območju so zajeli kot »vojni plen«, jih prisilili v poroko, spolne odnose ali prostitucijo ter mnoge tudi prodali bogatim Arabcem prav za namene financiranja svojih operacij (Keefer, 2006). IS pa se je trgovine z ljudmi za spolne namene lotila še bolj sistematično, pri čemer je tudi ponudila teološko utemeljitev za zaslužjevanje, posilstva in prodajo žensk ter deklic, ki so jih zajeli (Islamic State (ISIS) releases pamphlet, 2014). Začetki organiziranega (spolnega) suženjstva s strani pripadnikov IS segajo v avgust 2014, ko so zajeli večje število Jazidov. Medtem ko so moške pobili, so ženske prepeljali v večja mesta, kjer so bile pozneje prodane pripadnikom IS kot žene (Callimachi, 2015), ali pa so bile predane v javne hiše, ki so jih upravljale ženske pripadnice IS (UK female jihadists, 2014). Ujetnice so prodane glede na določene cene, ki jih je potrdila IS (Enslar, 2015), predvsem visoko ceno jim dodelijo glede na njihovo deviškost (Batha, 2015). Najlepše ujetnice so rezervirane za tuje kupce iz Savdske Arabije in Turčije (Burman, 2015b). V primeru, če prodane ujetnice zavrnejo spolne odnose oz. jih zaradi starosti oz. videza niso mogli prodati, jih umorijo (Joshi, 2015; Mass grave contain remains of elderly women,

2015). Pri tem je očitno, da IS ne izkorišča spolnega suženjstva (tako prisilne prostitucije kot prisilnih porok) samo za pridobivanje denarja s prodajo ujetnic, ampak tudi kot motivacijsko-rekrutacijsko orodje za nove pripadnike (Merlan, 2015); (tujim) borcev namreč obljublajo mlada deviška dekleta za poroko, kar predstavlja tudi enega izmed pomembnejših faktorjev pri psihologiji teroristov.⁵ Slednje ugotovitev je zaradi narave motivacije, torej povsem osebnega notranjega motivacijskega razloga posameznika, težko potrditi ali ovreči brez poglobljenega psihološkega ugotavljanja pri pripadnikih islamskih terorističnih skupin, kar pa je seveda težko izvedljivo – vendar pa mnogi strokovnjaki na psihološkem, psihiatričnem in sociološkem področju ugotavljajo, da je »spolna frustracija« mnogokrat prisotna pri različnih vrstah teroristov.⁶ Avtorja tako želiva opozoriti na izjemno širok spekter delovanja islamističnih teroristov v oziru trgovine z ljudmi. Ženske kot nagrade podarijo celo na tekmovanjih v memorizaciji Korana (ISIS offers female slaves, 2015). Prav tako pa uporabljajo trgovino z ljudmi kot »vojaško taktiko zastraševanja« – jasno so namreč sporočili, da bodo prisilno poročili prav vse zajete kurdske bojavnice (Ali, 2015; ISIS warns female, 2014). V Združenem kraljestvu so policisti tudi odkrili primer, ko so islamistični teroristi⁷ izkoristili pedofilske internetne strani za sporočanje ter prejetje informacij, saj so skrivna kodirana sporočila vnesli na slike otroške pornografije (Kerbaj in Kennedy, 2008). Ta primer pokaže, da teroristi trgovine z ljudmi ne izkoriščajo zgolj za financiranje in rekrutiranje, temveč celo za samo operacijsko delovanje terorističnih aktivnosti. Mnogi verski učenjaki imajo princip spolnega džihada za obliko prostitucije in kot institut začasnih porok⁸ (Ali, 2015).

- 5 Norman Doidge, raziskovalni psihiater in psihoanalitik, je raziskoval islamistični terorizem v navezavi s spolnostjo potem, ko je več virov poročalo, da so teroristi par dni pred napadom na dvojčka, 11. septembra 2001, obiskali prostitutke in striptizete (Francoeur, Noonan in Opiyo-Omolo, 2004). Na podlagi svojih raziskav je zapisal: »Islamistični ekstremizem ne gospoduje spolnosti – izkoristi jo, ko jo povezuje s politiko. Z namenom usposabljanja islamističnih samomorilskih teroristov najstnike izolirajo od televizije in zunanjega življenja v času, ko je njihov spolni nagon na višku, in izrabijo obljube Korana o mučeniških ter 72 devicah v raju. Seks v tem življenju je tako devalviran, toda obljuba seksa v svetu, ki prihaja, pa je uporabljena kot vroča spodbuda domišljiji za te izolirane, neizkušene samotarje ...« (prav tam). Mediji so tudi ugibali, če bi bil morda za tuje borce iz Evrope ta motiv še bolj privlačen – če imajo ti fantje in mošje zaradi ne vključenosti v družbo, na podlagi vere in rase, težave v ljubezenskih razmerjih z Zahodnjakinjami, ki jih zavračajo, po drugi strani pa niso finančno sposobni, da bi preživljali muslimansko ženo, kar se lahko odraža tudi v pomanjkanju spolnosti oziroma priložnosti za spolne izkušnje za odrasle moške (Ajiri, 2015).
- 6 Na to opozarja v svojem članku »The Mind of the Terrorist« tudi Victoroff (2005), ki preučuje različne psihološke in sociološke raziskave ter teorije o motivacijskih razlogih teroristov. V zaključku ugotovi, da je veliko različnih pristopov do razumevanja teroristov, vendar nobeden ni sistematično testiran. Vendar pa poudari to, kar poudarja tudi avtorja – da je potrebno nadaljnje raziskovanje, saj nam odgovori na vprašanja o motivacijah teroristov lahko pomagajo preprečiti katastrofalne posledice. Glej tudi Hamid (2006).
- 7 V članku ni jasno zapisano, za katero islamsko teroristično skupino je v tem primeru šlo, vendar pa je primer naveden predvsem kot možnost uporabe trgovine z ljudmi za spolne namene za različne aktivnosti teroristov. Tudi ni jasno, ali so teroristi uporabili slike, ki so jih nekje našli (torej ni šlo za primer trgovine z ljudmi), ali so dejansko izkoristili otroke za spolne namene.
- 8 Začasna poroka, poroka za določen čas ali poroka za užitek (nikah mut'a) je formalno sklenjena pogodba med moškim in žensko, po kateri poročna zveza med njima traja le omejeno časovno obdobje. Po preteku le-tega sta moški in ženska ponovno tujca in med njima ni potrebna razveza oz. ločitev. Medtem ko se tako suniti in šiiti strinjajo, da je institut začasne poroke uvedel Mohamed, pa imajo drugačno mnenje glede njenega obstoja. Šiiti tako trdijo, da institut ni bil nikoli odpravljen, medtem ko suniti zagovarjajo, da je bil institut prepovedan s strani preroka (Al Islam, 2015). Institut je v zadnjem času postal sinonim za dovoljeno prostitucijo predvsem s strani bogatejših državljanov zalivskih držav, ki se »poročijo« z zahodnimi ženskami za določen čas (konec tedna, teden).

V medijih večina člankov o navezavi trgovine z ljudmi in terorizma omenja zgolj spolno izkoriščanje in zanemarja prisilno otroško beračenje, prodajo organov in tudi delovno izkoriščanje (Hankel, 2014). Prav tako pogosta oblika trgovine z ljudmi je namreč za namen izkoriščanja delovne sile. Ljudi se izkorišča za delo v prav vseh panogah od težke industrije pa vse do domačih opravil. Teroristi izkoriščajo ljudi na različne načine – bodisi izkoriščajo osebe kot del »vojnega plena«, bodisi jih rekrutirajo prav v tam namen. Ironično je, da mora IS rekrutirati delavce prav zaradi dejstva, da je veliko število ljudi zbežalo s tistega območja zaradi terorizma. Pojavno obliko za izkoriščanje dela tako teroristi uporabljajo predvsem za rekrutacijo in ne samo financiranje svojih aktivnosti. Čeprav po drugi strani izkoriščanje ljudi in torej neplačevanje dela, že samo po sebi pomeni manjši strošek in se tako denar lahko nameni za ilegalne aktivnosti.

IS je z zajetjem velikih predelov Sirije in Iraka pridobila številna naftna črpališča in obrate za predelavo surove nafte, preko katerih s prodajo nafte na črnem trgu pridobiva denar za financiranje svojih dejavnosti (Hawramy, Mohammed in Harding, 2014). Strokovni delavci, ki delajo na teh objektih, so prisiljeni delati, medtem ko si bojujoče strani izmenjujejo nadzor nad objekti. IS je v objektih pod svojim nadzorom za razne nepravilnosti delavce tudi usmrtila (Solomon in Mhidi, 2015). Isto velja za medicinsko osebje, ki je prisiljeno zdraviti pripadnike IS oz. jih pošiljajo na bojišča, da zdravijo ranjence (Mahmoud, 2014). IS je uvedla prisilno delo kot kaznovanje za kršenje pravil, ki jih je uvedla na zasedenem ozemlju. Posest vodne pipe, britje brade, zamuda na molitev ... so zadostni povod, da so bili moški poslani kopati strelske järke, utrjevati frontne položaje in prenašati strelivo na bojišču, medtem ko so ženske prisiljene čistiti poveljstva, vojašnice in zasebne domove pripadnikov IS (Detainees are dying under IS detention, 2015).

Trgovina z ljudmi za vojne namene postaja vedno bolj pereče vprašanje na območju Bližnjega vzhoda, kjer v Iraku in Siriji vsak dan več ljudi prisilno rekrutirajo v vojsko IS (Vodlan, 2015). Rekrutirajo in trenirajo tudi majhne otroke, stare samo 12 let, in jih uporabljajo za samomorilske napade, patroliranje in kot »žive ščite« (U.S. Department of State, 2015). Uporabljeni so tudi v propagandnih videih kot usmrtilji talcev (Charlton, 2015; Karimi in Botelho, 2015; Vinograd, Balkiz in Omar, 2015). Otroci so manj usposobljeni in se jih uporablja za manj zahtevna, a visoko nevarna dela, pa vendar imajo tudi veliko manj razvita družbeno moralna načela in občutek družbene odgovornosti ter so torej bolj odprti za manipulacijo, kar jih mnogokrat naredi za najbolj brutalne borce. Podobno se dogaja v Afganistanu, kjer je prav tako začela delovati IS in kjer otroke uporabljajo kot kurirje, vohune, vojake ter samomorilske napadalce (Boghani, 2015). Tudi nekateri pripadniki IS so bili prisiljeni, da postanejo samomorilski napadalci, predvsem kot oblika kaznovanja. Mediji so poročali, da je 16 islamistov posiljevalo dve maroški spolni sužnji, ki sta bili okuženi z virusom HIV. Ko so poveljniki to ugotovili, so vsej šestnajsterici ukazali, da postanejo samomorilski napadalci (Burman, 2015a).

Med vse bolj naraščajočimi oblikami trgovine z ljudmi je tudi trgovanje s človeškimi tkivi in organi, kar prav tako uporablja IS. Sama pojavna oblika trgovine z ljudmi se pojavlja v zadnjih letih, saj je zanjo potrebno ustrezno

medicinsko znanje. Z rekrutiranjem tujih zdravnikov, ki prihajajo v Sirijo in Irak, IS pridobijo strokovno osebje, ki nato odstranijo organe tako padlim pripadnikom IS kot ujetnikom. Pridobljeno tkivo in organe pa nato preko Turčije in Savdske Arabije pošljejo na črni trg (Blake, 2014; Unruh, 2015). Velika privlačnost te pojavne oblike so izredno visoki finančni zaslužki, ki jih teroristi uporabijo za nakup orožja oziroma financiranje drugih aktivnosti. Global Financial Integrity je ocenil, da zgolj ilegalna prodaja organov na globalni ravni prinese od 600 milijonov do 1,2 milijarde ameriških dolarjev letno, kar naredi trgovino s človeškimi organi kot deseto najbolj profitno ilegalno aktivnost (Haken v Ambagtsheer in Weimar, 2012). Mediji so poročali tudi o možnosti prodaje delov telesa žensk, ki so jih prej IS izkoriščali kot spolne sužnje (Webb, 2015; Yehoshua, Green in Agron, 2015).

Za posebno obliko trgovine z ljudmi imamo lahko tudi namenske ugrabitve tujih državljanov z namenom pridobitve odkupnine za njihovo osvoboditev, saj ugrabitelji namerno prevzamejo nadzor nad drugo osebo z namenom pridobitve materialne koristi (Bergen in Schneider, 2015). Nekatere ugrabitve pa so bile usmerjene v druge cilje: tako so egiptovski pripadniki IS za izpustitev hrvaškega geologa zahtevali izpustitev muslimanskih žensk iz egiptovskih zaporov (Withnall, 2015).

Zgoraj navedeni primeri pričajo, da islamski teroristi uporabljajo različne pojavne oblike trgovine z ljudmi. Pri tem avtorja ne trdiva, da so islamski teroristi edini uporabniki trgovine z ljudmi, vendar pa na podlagi dejstva, da povpraševanje ustvarja ponudbo, lahko trdimo, da islamski teroristi prispevajo k obstoju in v določenih primerih tudi povečanemu obsegu trgovine z ljudmi.

4 TRGOVINA Z LJUDMI KOT POSLEDICA TERORIZMA

Islamistični terorizem je povzročil dalj časa trajajoča vojna žarišča na Bližnjem vzhodu in Aziji. Takšna območja so idealna za razvoj trgovine z ljudmi. Slednja je namreč najbolj razvita na območjih kaosa, kjer država ni sposobna nadzorovati (ilegalnih) aktivnosti na svojem ozemlju in zavarovati svojih državljanov (Belšak, 2009). Terorizem ustvarja kaos in atmosfero strahu ter povečuje revščino, ki je po navadi glavni vzrok za trgovino z ljudmi. Sama prisotnost teroristov in teroristični napadi, ki jih izvajajo na določenem območju, vplivajo na gospodarstvo, saj uničijo logistično infrastrukturo, tovarne in podjetja, ljudje se bojijo za preživetje, zato je potrošništvo manjše in omejeno na nujne zadeve, trgovine so zaprte, turizem doživi upad in tako dalje. Posledično gospodarska rast pade, povečata se brezposelnost in ranljivost ljudi za izkoriščanje (Benmelech, Berrebi in Klor, 2010).

Ljudje lahko postanejo žrtve trgovine z ljudmi na samem območju vojnega stanja (torej predvsem kot »vojni plen«), lahko postanejo žrtve na svojem begu iz vojnega območja, ker so bolj ranljivi oziroma jih lahko celo rekrutirajo iz oddaljenih krajev na vojno žarišče, kjer jih potem izkoristijo za različne namene (Nagle, 2013).

Kot je bilo že omenjeno, so civilisti ogroženi na območju, kjer divja vojna – moške se predvsem rekrutira v vojsko, ženske pa prisilno poroči oziroma drugače spolno izkoristi. IS je javno razglasil, da se morajo neporočena dekleta udeležiti »spolnega džihada« in jih morajo njihove lastne družine v Iraku izročiti teroristom,

da jih le-ti spolno izkoristijo, sicer jih ubijejo (Lapoint, 2014). To je razlog, da mnoge ženske zbežijo v druge države oziroma jih njihove lastne družine prisilno poročijo. Majhni otroci v Siriji pa so danes množično izkoriščani za prisilno beračenje s strani dobro organiziranih kriminalnih združb (U.S. Department of State, 2015).

Po begu iz države konflikta v sosednje države so lahko begunci prisiljeni oz. prodani v prostitucijo ter prisiljeni delati v kmetijstvu (Fisk, 2014). Za problematično se je izkazalo bivanje v »varnih« begunskih taboriščih sosednjih držav Sirije. Družine same prodajajo svoje hčerkе in jih prisilno poročijo s starejšimi Turki, Jordanci in drugimi tujci, ker jih je strah za varnost svojih hčerk, saj je v taboriščih mnogo mladih fantov, ki bi jih lahko drugače izkoristili (Mahmood, 2014). V teoriji in še manj v praksi je težko ločiti med dogovorjeno in prisilno poroko. Vendar, ker so te deklice mladoletne, ker so v manjvrednem položaju in ker nimajo druge izbire ter je prisotno denarno nadomestilo, v večini primerov lahko tega ne bi razumevali kot le dogovorjeno, temveč kot dejansko prisilno poroko. Na prvi pogled ta oblika trgovine z ljudmi morda ni tako izkoriščevalska kot druge, kjer je prisotno nasilje in je oseba odpeljana stran od doma in družine, vendar pa je po drugi strani prav to dejstvo, da te proda lastna družina, mnogokrat še hujše, saj žrtev tako ne more pobegniti »domov«.

Trgovci z ljudmi so zelo iznajdljivi in se hitro prilagodijo trenutni situaciji ter so tudi že na različne načine izkoristili trenutne begunsko-migrantske tokove v Evropo. Begunci, ki želijo varnost najti v drugih državah, po navadi zaradi pomanjkljive dokumentacije uporabljajo tihotapce, ki pa se v želji po čim večjem zaslužku lahko prelevijo v trgovce z ljudmi. Tako so bile zabeležene zgodbe beguncev oz. migrantov, ki so bili po prihodu v Evropo prisiljeni delati, da so odplačali dolg, medtem ko so bili drugi ugrabljeni in so morali njihovi sorodniki plačati dodaten denar za njihovo izpustitev (Paszkiwicz, 2015). Mediji so poročali tudi, da so bili nekateri otroci prisiljeni v spolne odnose, da so poplašali tihotapce (Culbertson, 2015). Europol je opozoril, da je po prihodu v Evropo izginilo najmanj 10.000 begunskih otrok, ki so prišli sami. Medtem ko obstaja možnost, da so našli zatočišče pri sorodnikih, pa jih skrbi, da je mnogo otrok postalo žrtev organizirane kriminalitete, saj so iz več evropskih držav dobili poročila o spolnih zlorabah begunskih otrok (Townsend, 2016).

Zavedati se moramo, da je že pred to krizo potekala pot trgovine z ljudmi iz revnejših azijskih in afriških držav preko Balkana v Zahodno Evropo. Trenutna kriza tega ni zmanjšala, temveč je zaradi velikega toka ljudi, ki je povzročil tudi manjši mejni nadzor in večji kaos, verjetno trgovino z ljudmi še pospešila. Te trditve zaradi prikritega načina delovanja trgovine z ljudmi in pomanjkanja aktualnih statističnih podatkov ne moreva potrditi, vendar lahko na podlagi poznavanja delovanja trgovine z ljudmi to sklepava. Nasploh se je že v preteklosti pokazalo, da je žrtve trgovine z ljudmi velikokrat strah policije in drugih državnih organov ter zato v tišini trpijo svoje izkoriščanje in ga ne prijavijo. V prihodnosti bi znalo biti problematično veliko število ljudi v evropskih državah brez papirjev, brez dodeljenega azilnega statusa in brez možnosti vrnitve domov, ki bi tako lahko bili lahka žrtev trgovcev z ljudmi.

5 TERORISTIČNA UPORABA ISLAMSKEGA NAUKA IN TRADICIJE

Islamistični teroristi se pri svojem delovanju sklicujejo na islamski verski nauk in tradicijo, ki se po prepričanju večine muslimanov ne sklicuje na uporabo nasilja proti in nad drugimi ljudmi, kar izvajajo islamistične teroristične skupine.

Verski učenjaki nasprotujejo ekstremistični teologiji, ki jo zagovarja IS, saj islam uči, da mirni nemuslimanski državljani ne smejo biti žrtev povračilnega nasilja zaradi krivice, ki jo je storil istoverujoči. Prav tako je prepovedano zaničevati in žaliti nemuslimane (kot velja za muslimane); vse to izhaja iz dejstva, da zaradi bližine življenja z muslimani nemuslimani uživajo isto stopnjo zaščite in varstva kot muslimani. Posledično uživajo muslimani in nemuslimani iste pravice ter imajo iste dolžnosti. Prav tako je prepovedano ubijanje nemuslimanskih žensk in otrok. Pri tem se sklicujejo tudi na zgled Mohameda, ki je s prebivalci Najrana sklenil sporazum, po katerem so bili zaščiteni z vsem premoženjem, življenji, zemljišči in vero (Tahir-ul-Qadri, 2010). Dalje je tudi eno temeljnih načel islama, da v veri ni prisile (2:256⁹), kamor se uvršča tudi posilstvo.

Preko svoje internetne revije Dabiq je IS sporočila, da je zaslužnjevanje družin nevernikov in jemanje njihovih žena kot priležnic [...] trdno zakoličen del šarije; v svojih navedbah in dejanjih gredo še tako daleč, da trdijo, da lahko nemuslimanka postane muslimanka, če jo posili deset borcev IS (Shubert in Naik, 2015). Žensko (vojaško oz. policijsko) krilo IS, t. i. Brigada Al-Hansa, je v letu 2015 izdalo dokument, naslovljen *Ženske v Islamski državi: Manifest in študija primerov*, v katerem so zapisali, da je primarna naloga ženske »biti v hiši z njenim možem in otroki«, a v različnih okoliščinah lahko gre v javnost (džihad, študij religije ali delo kot zdravnica ali učiteljica) (Winter, 2015). V dokumentu pa se ne dotaknejo vprašanja ženskih ujetnic v posesti pripadnikov IS. Dalje se pripadniki IS sklicujejo na številna mesta v Koranu, kjer je govora o (dovoljenem) spolnem odnosu s sužnjami (33:50,¹⁰ 4:24,¹¹ 8:69,¹² 24:32¹³).

V predislamskih družbenih oblikah na področju Bližnjega vzhoda je bilo sužnjelastništvo uveljavljen institut, ki je imel pomembno gospodarsko, vojaško in kulturno vlogo v teh kulturah. Posledično je islam nadaljeval to tradicijo in

9 »Nikogar ne silite verovati, zakaj prava pot se očitno razlikuje od zablode. Kdor ne verjame v satana, veruje pa v enega Boga, je v najčrstejši navezi, ki se ne bo razdrla. Bog vse sliši in vse ve.«

10 »O, glasnik vere! Za žene smo ti dovolili tiste, ki si jim dal poročne darove, zatem tiste, ki so tvoja lastnina – Gospod ti jih je dal kot vojni plen, potem hčere tvojih stricev in hčere tet po očetu, hčere maternih bratov in hčere tet po materi, ki so se izselile s teboj. Dovolimo ti tudi ženo vernico, ki se sama daruje glasniku vere, če se on hoče oženiti z njo. To velja le zate, ne za ostale vernike! Mi vemo, kaj smo predpisali njim in njihovim ženam in tistim, ki so njihova lastnina. Gospod odpušča in je milosten!«

11 »Prepovedane so vam tudi poročene ženske, razen tistih, ki jih zaslužnjite med vojskovanjem. Tako vam odreja Božja knjiga! Vse druge ženske so vam dovoljene, če jim nameravate dati poročna darila in se z njimi poročiti, ne pa živeti v nečistovanju. Ženam, s katerimi ste živeli, prepustite poročna darila, kot je predpisano. Ni pa greh, če se o tem pogodite, potem ko ste izpolnili svojo dolžnost. Bog je res vseveden in moder!«

12 »Zdaj vam je dovoljeno uživati v bogatem plenu. In Boga se bojte, saj resnično odpušča in je milosten.«

13 »Možite in ženite neomožene in neoženjene med vami, tudi krepostne služabnike in služabnice. Če so siromašni, jim bo Gospod daroval od svojega obilja. Gospod je neskončno dober in vseveden.«

prakso, kar je razvidno v Koranu (16:76,¹⁴ 30:28,¹⁵ 33:26-27¹⁶ ...), pri čemer gre Koran tako dalje, da imajo lahko sužnje kot tudi spolne odnose s sužnjami le moški muslimani (Khan, 2009).

Koran je tudi vzpostavil sistem za zagotavljanje sužnjev (vojni ujetniki postanejo sužnji, če niso odkupljeni ali zamenjani), pri čemer je bil Mohamed primarni lastnik vseh vojnih ujetnikov – sužnjev. Zase je zadržal eno petino, medtem ko je preostale razdelil med muslimane. Koran je prepovedal, da muslimani postanejo sužnji, hkrati pa je kot vir sužnjev določil nevernike (Khan, 2009).

Institut sužnjelastništva je bil v islamu (predvsem v Afriki) uveljavljen še v času po drugi svetovni vojni, medtem ko je bil formalno odpravljen šele leta 1990 z 11. členom Kairoške deklaracije človekovih pravic v islamu, ki govori, da so ljudje rojeni svobodni in da jih nihče nima pravice zaslužjevati, poniževati, zatirati ali izkoriščevati (Clarence-Smith, 2006).¹⁷

Trgovina z ljudmi za vojne namene je bila prisotna že pred vzponom islamističnega terorizma in je pogosta praksa na vseh vojnih območjih, danes predvsem v Afriki. »V literaturi najdemo ogromno podatkov glede prisilnega novačenja, sploh s poudarkom na otrocih-vojakih, vendar je le redkokdaj razumljeno v povezavi s trgovino z ljudmi, čeprav so prisotni vsi trije elementi: dejanje (novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje oseb), način (grožnja, uporaba sile ...) in namen (izkoriščanje – prisilna storitev, suženjstvo, tudi spolno izkoriščanje).« (Vodlan, 2015: 66) Razlog za nerazumevanje dejanja kot pojavno obliko trgovine z ljudmi verjetno leži v sami »normalnosti« prakse. Skozi celotno vojno zgodovino so bili ljudje na takšen ali drugačen način rekrutirani v vojsko. V teoriji in praksi lahko interpretiramo, da ima določena država na nekem ozemlju pravico rekrutirati svoje državljane v vojsko. Ker pa teroristične skupine, kot je Islamska država, kljub njihovem prizadevanju in mišljenju, niso države, niti legitimni predstavniki, pa njihova dejanja nikoli v tem okviru ne morejo biti razumljena kot legitimna ali legalna.

Prisilno rekrutacijo vojakov, kot tudi uporabo otrok v vojni, šarija prepoveduje, saj lahko vojaški džihad (kot ga definira 8:39¹⁸) izvajajo samo posamezniki, ki so izbrani s strani imama oz. njegovega delegata in imajo tako dovoljenje za sodelovanje v vojaškem džihadu. To ne velja v primeru, ko je muslimanska družba napadena; saj lahko v tem primeru pri vojaških aktivnostih sodelujejo

14 »Iz plodov palme in trte pripravljate okusne jedi in pijačo. To je resnično dokaz za ljudi, obdarjene z razumom.«

15 »Kot primer vam navaja vas same: Ali morejo ljudje, ki so vaša lastnina, deliti to, s čimer vas oskrbujemo in ste si v tem enaki in ali se jih bojite, tako kot se bojite drug drugega? Glejte, tako natanko predstavljam naše dokaze razmišljujočim ljudem.«

16 »Slednike Knjige, njihove pomagače, je potegnil iz utrd in jim vtil strah v srca. Potem ste nekatere pobili, druge zaslužnjili.« »V roke vam je dal njihove dežele, njihove domove in premoženje pa tudi zemljo, po kateri prej niste hodili. Gospodu je vse mogoče!«

17 Že leta 1980 je OIC v Beogradu organizirala konferenco o človekovih pravicah, na kateri so podprli tudi pravico do (osebne) svobode kot prepoved jemanja vojnih ujetnikov in zasvojenih ljudi kot sužnjev (Clarence-Smith, 2006).

18 »In bojujte se z njimi, vse dokler mnogoboštvo ne izgine in ostane le vera v edinega Boga. Če se spreobrnejo, naj vedo, da Gospod resnično vidi njihova dejanja.«

vsi muslimani (v skrajnih primerih tudi ženske).¹⁹ Natančno je tudi opredeljeno, kdo lahko sodeluje v vojaškem džihadu: mora biti musliman; mora biti odrasel in mentalno sposoben; mora biti moški; mora biti telesno sposoben; mora biti ekonomsko samostojen (ne sme biti suženj); džihadu se pridruži z dobrimi, pravimi nameni itd. (Aboul-Enein in Zuhur, 2004; Schwartz-Barcott, 2004).

V zgodnjem islamu je bila prepovedana prodaja materinega mleka kot tudi organov oz. delov človeškega telesa, »ker se taki organi ne morejo uporabiti«. Vsak musliman ima po smrti pravico, da njegovega telesa ne izmaličijo. Toda razvoj medicinske znanosti je omogočil tudi uspešno darovanje krvi, tkiv in organov, tako da so islamski učenjaki sprejeli, da je darovanje dovoljeno, a le takrat ko darovanje reši prejemnika, ko darovalec to stori prostovoljno in da mora darovalec preživeti. S tem darovalec ohrani vse svoje pravice, kot jih narekuje Koran (Yaseen, 1990).

Medtem ko Koran predpisuje oz. dovoljuje prakso odkupnine za vojne ujetnike (47:4²⁰), pa je Mohamed v svojem življenju ukazal, da so izven vojnega časa ugrabljene civilne nemuslimane morali izpustiti. Dalje je Mednarodna zveza islamskih učenjakov (IUMS) leta 2004 izdala okrožnico, po kateri je ugrabitev prepovedano dejanje (tako proti muslimanu kot nemuslimanu) ter velja za vojno dejanje. V času vojne je prav tako prepovedano ugrabljati nedolžne ljudi ali civiliste, kljub temu da so del sovražnega ljudstva (Abu Sway, 2006).

6 SKLEP

Predstavljene oblike in konkretni primeri trgovine z ljudmi dokazujejo, da je slednja povezana z islamističnim terorizmom na dva načina – kot oblika delovanja in kot posledica delovanja islamističnih terorističnih skupin. Dalje lahko razdelimo trgovino z ljudmi kot obliko delovanja na več sklopov – tako je lahko sredstvo motivacije in rekrutacije (ekstremisti dobijo ujetnice kot vojni plen, imajo z njimi spolne odnose, jih tudi prodajo, pridobivanje prisilnih, otroških vojakov ter samomorilskih napadalcev, opozarjanje na ravnanje z begunci in migranti itd.) ter sredstvo financiranja (teroristična organizacija se financira s prodajo suženj, tkiv, organov oz. krvi zajetih ljudi, odkupninami ugrabljenih itd.).

Kot posledice delovanja islamističnih terorističnih skupin pa bi lahko kategorizirali glede na lokacijo izkoriščanja v okviru trgovine z ljudmi: na območju delovanja terorističnih skupin oziroma na vojnem območju (»vojni plen«), na območju bega (izkoriščanje v okviru tihotapljenja; izkoriščanje v begunskih taboriščih) in na območju končnega cilja beguncev. Te posledice so

19 Pri tem je treba upoštevati tudi, da islamski zakon o narodih (»sijar«) definira narod kot skupino sorodnih, povezanih posameznikov; v predmoderni muslimanski/arabski družbi so tako lahko posamezniki istočasno pripadali več narodom. To vpliva tudi na razumevanje džihada kot individualne dolžnosti (kot jo razumejo zmerni muslimani), v nasprotju z radikalno razlago džihada kot kolektivne dolžnosti (Aboul-Enein in Zuhur, 2004).

20 »V boju sekajte glave nevernikov, vse dokler ne oslabite njihovih vrst! Ujetnike zvežite, potem pa jih velikodušno osvobodite ali pa zahtevajte odkupnino, dokler traja bojevanje. Tako ravnajte! Ko bi Gospod hotel, bi se jim maščeval, toda želi vas skušati med seboj. On ne bo izničil del tistih, ki umrejo na njegovi poti;«

predvsem očitne pri delovanju Islamske države in manj pri delovanju Al Kajde. Islamska država je namreč za razliko od Al Kajde zavzela točno določeno ozemlje, na katerem deluje in uveljavlja svojo ideologijo ter zakone na večjem številu ljudi.

Islamistični terorizem je v določenih oblikah vpleten v oba eksistencialna elementa trgovine z ljudmi – element povpraševanje (angl. *demand*) in element ponudbe (angl. *supply*), kar je očitno predvsem pri trgovini z ljudmi z namenom spolnega in delovnega izkoriščanja. S svojim delovanjem ustvarjajo tudi pogoje, zaradi katerih mednarodna trgovina z ljudmi raste – propad strukturno organizirane in mednarodne priznane države omogoča brezvladje, zaradi česar ljudje bežijo iz tega področja in s tem postanejo (potencialne) žrtve trgovine z ljudmi. Dalje sosednje države zaradi vojnih razmer lahko zaprejo meje in s tem prekinejo legalno migracijo ter tako povečajo nelegalno migracijo in s tem ponovno pridejo v stik s trgovino z ljudmi.

Posledično se je ustvaril krog uporabe trgovine z ljudmi s strani islamističnega terorizma. Sprva teroristi sami izvajajo določene oblike trgovine, kar povzroči beg prebivalstva z njihovega področja in (drugič) potisne te ljudi v trgovino z ljudmi s strani tretjih oseb. Tretji korak v tem krogu predstavlja teroristična propaganda na osnovi predhodnega koraka, s čimer si prizadeva, da prebivalstvo ostane na področjih pod nadzorom teroristov (in posledično postanejo žrtve pod teroristi). Tako lahko potrdimo, da islamistični terorizem ustvarja pogoje za delovanje trgovine z ljudmi, hkrati pa izkorišča določene oblike trgovine v svojo korist. Avtorja sva bila pri svojem delu omejena predvsem na poročanje medijev in sva prepričana, da je podobnih primerov še veliko več, vendar so informacije zaradi vojnih razmer na območju Islamske države nedostopne.

Za konec pa še enkrat omeniva, kako hitro lahko pri natančnem proučevanju islama in islamističnega terorizma ugotovimo, da slednji zgolj zlorablja vero za svoje namene. Članek namreč razkriva, kako teroristične organizacije za potrebe svojega delovanja uporabljajo, organizirajo in posegajo na področje organizirane kriminalitete, ne glede, da s tem negirajo vero, za katero trdijo, da se borijo. Po prepričanju avtorjev moramo s takšnim razkrivanjem zlorab islamističnega terorizma nadaljevati, dokler ga ne razgrnemo v celoti. Kajti z natančnim poznavanjem vere lahko negiramo njihovo propagando in tako vplivamo na tokove rekrutacije.

Avtorja sva pri svojem delu posegala na izredno neraziskano akademsko polje. To je bil tudi razlog za enostavno postavljeno raziskovalno vprašanje. Z iskanjem odgovorov nanj pa sva želela začeti debato in raziskavo, ali povezava sploh obstaja in kakšna je. Ocenjujeva, da sva bila pri svojem raziskovanju uspešna in upava, da bo prispevek spodbudil tudi druge raziskovalce, da delo na tem področju nadaljujejo in poglobijo. Predvsem verjameva, da bo ta tematika izredno relevantna za politične odločevalce v prihodnosti, predvsem v boju proti trgovini z ljudmi, boju proti terorizmu in boju proti mednarodni kriminaliteti v celoti. Obstaja pa tudi vidik, ki ga sploh nisva raziskala zaradi pomanjkanja kakršnihkoli informacij, tudi zgolj medijskih poročil – ali trgovina z ljudmi kot družbeni pojav spodbuja oziroma povzroča islamistični terorizem? Proučila sva sicer, kako trgovina z ljudmi omogoča islamistični terorizem preko financiranja in rekrutiranja, vendar bi bilo zanimivo področje raziskati še s sociološkega

vidika – kakšen svet ustvarja trgovina z ljudmi in kaj se zgodi z žrtvami trgovine z ljudmi, pa tudi storilci, in ali je to morda povezano z nastankom islamističnega ali drugega terorizma.

Avtorja razumeva tako terorizem kot trgovino z ljudmi kot varnostni grožnji. Prepričana sva, da bosta v prihodnosti na slovenski, evropski in globalni ravni ta dva družbena pojava v okviru mednarodne organizirane kriminalitete predstavljala visoko nevarnost na individualno, nacionalno in mednarodno varnost. Prav zato sva se lotila te raziskave in meniva, da je treba raziskovanje nadaljevati za uspešno oblikovanje varnostnih politik.

UPORABLJENI VIRI

- About-Enein, Y. H. in Zuhur, Z. (2004). *Islamic rulings on warfare*. Carlisle: Strategic Studies Institute.
- Abu Sway, M. (2006). *Kidnapping foreign nationals: An Islamic perspective*. Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs. Pridobljeno na <http://www.passia.org/meetings/2006/Kidnapping-Foreign-Nationals.htm>
- Ajiri, D. H. (9. 6. 2015). Trafficking girls key part of ISIS recruitment strategy, says UN official (+ video). *The Christian Science Monitor*. Pridobljeno na <http://www.csmonitor.com/World/Global-News/2015/0609/Trafficking-girls-key-part-of-ISIS-recruitment-strategy-says-UN-official-video>
- Al Islam. (2015). *Temporary marriage in Islam Part 1*. Pridobljeno na <http://www.al-islam.org/shiite-encyclopedia-ahlul-bayt-dilp-team/temporary-marriage-islam-part-1>
- Ali, M.-R. (2015). *ISIS and propaganda: How ISIS exploits women*. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism. Pridobljeno na <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/Isis%20and%20Propaganda-%20How%20Isis%20Exploits%20Women.pdf>
- Ambagtsheer, F. in Weimar, W. (2012). A criminological perspective: Why prohibition of organ trade is not effective and how the declaration of Istanbul can move forward. *American Journal of Transplantation*, 12(3), 571–575.
- Aronowitz, A. (2009). *Human trafficking, human misery: The global trade in human beings*. Westport: Praeger.
- Batha, E. (17. 2. 2015). Iraqi women trafficked into sexual slavery – rights group. *Reuters*. Pridobljeno na <http://www.reuters.com/article/2015/02/17/us-iraq-trafficking-women-idUSKBN0LL1U220150217#kIjh1cSRCHwGi09F.97>
- Belšak, A. (2009). *Terorizem in šibke ter propadle države* (Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Benmelech, E., Berrebi, C. in Klor, E. F. (2010). The economic cost of harboring terrorism. *The Journal of Conflict Resolution*, 54(2), 331–353.
- Bergen, P. in Schneider, E. (20. 1. 2015). Should nations just pay ISIS ransom? *CNN*. Pridobljeno na <http://edition.cnn.com/2015/01/20/opinion/bergen-schneider-isis-ransom-new/>
- Bielefeldt, H. (1995). Muslim voices in the human rights debate. *Human Rights Quarterly*, 17(4), 587–617.
- Blake, M. (19. 12. 2014). Blood money: How ISIS is selling human organs harvested from living hostages and its own dead soldiers to fund terror across

- the Middle East. *The Daily Mail*. Pridobljeno na <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2880815/Blood-money-ISIS-selling-human-organs-harvested-living-hostages-dead-soldiers-fund-terror-Middle-East.html>
- Boghani, P. (17. 11. 2015). Why Afghanistan's children are used as spies and suicide bombers. *PBS*. Pridobljeno na <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/afghanistan-pakistan/isis-in-afghanistan/why-afghanistans-children-are-used-as-spies-and-suicide-bombers/>
- Burman, J. (21. 8. 2015a). Dozens of Islamic State rapists 'contract HIV after sexually assaulting slaves'. *The Daily Star*. Pridobljeno na <http://www.dailystar.co.uk/news/latest-news/460425/ISIS-HIV-Aids-Iraq-Syria-Hospital-Doctors-Moroccan-Sex-Slaves-Rape-Yazidi-Raqqa-Suicide>
- Burman, J. (2. 9. 2015b). Islamic State 'selling sex slaves to wealthy clients from Saudi Arabia and Turkey'. *The Daily and Sunday Express*. Pridobljeno na <http://www.express.co.uk/news/world/602627/Islamic-State-ISIS-Yazidi-Sex-Slave-Jinan-Western-Terror-Bidder-Buyer-Abou-Anas-Abou-Omar>
- Callimachi, R. (14. 8. 2015). ISIS enshrines a theology of rape. *The New York Times*. Pridobljeno na http://www.nytimes.com/2015/08/14/world/middleeast/isis-enshrines-a-theology-of-rape.html?_r=0
- Charlton, C. (15. 7. 2015). ISIS child executioner ignores prisoners' pleas to spare them ... then shoots them in the head without hesitating: Shocking footage shows how Islamic State's evil has spread to the next generation. *The Daily Mail*. Pridobljeno na <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3162110/ISIS-child-executioner-ignores-prisoners-pleas-spare-shoots-head-without-hesitating-Shocking-footage-shows-Islamic-State-s-evil-spread-generation.html>
- Cismas, I. (2011). Introductory note to the Statute of the OIC Independent Permanent Human Rights Commission. *International Legal Materials*, 50(6), 1148–1160.
- Clarence-Smith, W. G. (2006). *Islam and the abolition of slavery*. London: Hurst & Company.
- Culbertson, A. (26. 10. 2015). Migrant horror: Human traffickers raping children as payment for getting families to UK. *The Express*. Pridobljeno na <http://www.express.co.uk/news/world/614552/Migrant-children-forced-survival-sex-pay-smugglers-cross-Europe-UNHCR>
- Daase, C. (2010). Terrorism and organized crime: One or two challenges? V W. Benedek, C. Daase, V. Dimitrijević in P. van Duyne (ur.), *Transnational terrorism, organized crime and peace-bulding: Human security in the Western Balkans* (str. 54–65). London: Palgrave Macmillan.
- Detainees are dying under IS detention for forced labor. (12. 11. 2015). *Sound and Picture*. Pridobljeno na <http://sound-and-picture.com/en/?p=664>
- Enslar, E. (7. 10. 2015). ISIS slave market puts women and girls on same list as cattle. *Alternet*. Pridobljeno na <http://www.alternet.org/gender/isis-slave-market-puts-women-and-girls-same-list-cattle>
- Escape from hell: Torture and sexual slavery in Islamic State captivity in Iraq*. (2014). London: Amnesty International.
- Fisk, R. (26. 10. 2014). Robert Fisk: The 200,000 Syrian child refugees forced into slave labour in Lebanon. *The Independent*. Pridobljeno na <http://www.inde>

- pendent.co.uk/voices/comment/robert-fisk-the-200000-syrian-child-refugees-forced-into-slave-labour-in-lebanon-9819622.html
- Francoeur, R., Noonan, R. J. in Opiyo-Omolo, B. (2004). *The continuum complete international encyclopedia of sexuality*. New York: Continuum.
- Hamid, T. (2006). *The roots of Jihad*. Top Executive Media.
- Hankel, J. (9. 10. 2014). ISIS: One of many contributors to trafficking in Syria and Iraq. *Human Trafficking Center Blog*. Pridobljeno na <http://humantrafficking-center.org/posts-by-htc-associates/isis-one-many-contributors-trafficking-syria-iraq/>
- Hawramy, F., Mohammed, S. in Harding, L. (19. 11. 2014). Inside Islamic State's oil empire: How captured oilfields fuel Isis insurgency. *The Guardian*. Pridobljeno na <http://www.theguardian.com/world/2014/nov/19/-sp-islamic-state-oil-empire-iraq-isis>
- Hesterman, J. L. (2013). *The terrorist-criminal nexus: An alliance of international drug cartels, organized crime, and terror groups*. New York: CRC Press.
- ISIS offers female slaves as top prizes for Koran competition. (19. 6. 2015). *MEMRI Jihad and Terrorism Threat Monitor*. Pridobljeno na <http://www.memrijtm.org/isis-offers-female-slaves-as-top-prizes-for-koran-competition.html>
- ISIS warns female fighters face forced marriage. (5. 11. 2014). *Al Arabiya English*. Pridobljeno na <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2014/11/05/ISIS-warns-female-fighters-face-forced-marriage-.html>
- Islamic State (ISIS) releases pamphlet on female slaves. (4. 12. 2014). *MEMRI Jihad and Terrorism Threat Monitor*. Pridobljeno na <http://www.memrijtm.org/islamic-state-isis-releases-pamphlet-on-female-slaves.html>
- Joshi, P. (6. 8. 2015). Isis sex slaves: 19 women executed for refusing to have sex with militant fighters. *International Business Times*. Pridobljeno na <http://www.ibtimes.co.uk/isis-sex-slaves-19-women-executed-refusing-have-sex-militant-fighters-1514446>
- Karimi, F. in Botelho, G. (6. 2. 2015). ISIS putting price tags on Iraqi children, selling them as slaves, U.N. says. *CNN*. Pridobljeno na <http://edition.cnn.com/2015/02/06/world/isis-children-torture/>
- Keefer, S. L. (2006). *Human trafficking and the impact on national security for the United States*. Carlisle: U.S. Army War College.
- Kerbaj, R. in Kennedy, D. (17. 11. 2008). Link between child porn and Muslim terrorist discovered in police raids. *The Times*. Pridobljeno na <http://www.the-times.co.uk/tto/news/uk/crime/article1875115.ece>
- Khan, M. A. (2009). *Islamic Jihad: A legacy of forced conversion, imperialism, and slavery*. Bloomington: iUniverse.
- Kocjančič, K. (2014). *Motivacijsko-mobilizacijski izvor islamističnega terorizma* (Magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Kocjančič, K. in Prezelj, I. (2015). Islamistični terorizem in zloraba verskih načel ter dogem. *Varstvoslovje*, 17(3), 297–317.
- Lapoint, T. (6. 7. 2014). »Sex jihad« is the duty demanded of unmarried girls, according to ISIS. *Inquisitor*. Pridobljeno na <http://www.inquisitr.com/1336847/sex-jihad-is-the-duty-demanded-of-unmarried-girls-according-to-isis/>
- Mahmood, M. (17. 7. 2014). Syrian mother's agony: Why I made my teenage daughter become a child bride. *The Guardian*. Pridobljeno na <http://www.theguardian.com/world/2014/jul/17/syrian-mothers-child-brides>

- Mahmoud, A. (26. 12. 2014). Mosul doctors punished, forced to join ISIS field hospitals. *Rudaw*. Pridobljeno na <http://rudaw.net/english/middleeast/iraq/26122014>
- Majaron, E. (2005). *Koran*. Tržič: Učila International.
- Mass grave contain remains of elderly women ISIS couldn't sell into sexual slavery. (20. 11. 2015). *Toronto Sun*. Pridobljeno na <http://www.torontosun.com/2015/11/20/mass-grave-contain-remains-of-elderly-women-isis-couldnt-sell-into-sexual-slavery>
- Matusitz, J. (2013). *Terrorism and communication: A critical introduction*. London: Sage.
- Merlan, A. (13. 8. 2015). How ISIS uses rape and sexual slavery as a recruiting tool and a business. *Jezebel*. Pridobljeno na <http://jezebel.com/how-isis-uses-rape-and-sexual-slavery-as-a-recruiting-t-1723848987>
- Nagle, L. E. (2013). How conflict and displacement fuel human trafficking and abuse of vulnerable groups: The case of Colombia and opportunities for real action and innovative solutions. *Groningen Journal of International Law*, 1(2), 1–53.
- Obokata, T. (2005). Trafficking of human beings as a crime against humanity: Some implications for the international legal system. *The International and Comparative Law Quarterly*, 54(2), 445–457.
- Paszkievicz, N. (2. 6. 2015). The danger of conflating migrant smuggling with human trafficking. *Middle East Eye*. Pridobljeno na <http://www.middleeast-eye.net/columns/danger-conflating-migrant-smuggling-human-trafficking-1139692383>
- Prezelj, I. (2007). Teroristična dimenzija ogrožanja nacionalne varnosti. V I. Prezelj (ur.), *Model celovitega ocenjevanja ogrožanja nacionalne varnosti RS* (str. 79–102). Ljubljana: MORS.
- Ronczkowski, M. R. (2012). *Terrorism and organized hate crime: Intelligence gathering, analysis and investigations* (3rd ed.). Boca Raton: CRC Press.
- Saltman, E. M. in Winter, C. (2014). *Islamic State: The changing face of modern Jihadism*. London: Quillam Foundation.
- Schwartz-Barcott, T. P. (2004). *War, terror & peace in the Qur'an and in Islam: Insight for military & government leaders*. Carlisle: Army War College Foundation Press.
- Shubert, A. in Naik, B. (8. 10. 2015). ISIS soldiers told to rape women 'to make them Muslim'. *CNN*. Pridobljeno na <http://edition.cnn.com/2015/10/08/middleeast/isis-rape-theology-soldiers-rape-women-to-make-them-muslim/>
- Solomon, E. in Mhidi, A. (15. 10. 2015). Isis Inc: Syria's 'mafia-style' gas deals with jihadis. *The Financial Times*. Pridobljeno na <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/92f4e036-6b69-11e5-aca9-d87542bf8673.html#axzz3s8XGLOH1>
- Tahir-ul-Quadri, M. (2010). *Fatwa on terrorism and suicide bombings*. London: Minhaj-ul-Quran International.
- Taylor, S. C., Torpy, D. S. in Das, D. K. (ur.) (2013). *Policing global movement: Tourism, migration, human trafficking, and terrorism*. Boca Raton: CRC Press.
- Townsend, M. (30. 1. 2016). 10,000 refugee children are missing, says Europol. *The Guardian*. Pridobljeno na <http://www.theguardian.com/world/2016/jan/30/fears-for-missing-child-refugees>

- Transnational Organized Crime. (2016). *Transnational organized crime: The globalized illegal economy*. Pridobljeno na <http://www.unodc.org/toc/en/crimes/organized-crime.html>
- U.S. Department of State. (2015). *Trafficking in persons report*. Pridobljeno na <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2015/index.htm>
- UK female jihadists run ISIS sex-slave brothels. (12. 9. 2014). *Al Arabiya English*. Pridobljeno na <http://english.alarabiya.net/en/variety/2014/09/12/UK-female-jihadists-run-ISIS-sex-slave-brothels.html>
- Unruh, B. (18. 8. 2015). More reports of ISIS human-organ trafficking. *WND*. Pridobljeno na <http://www.wnd.com/2015/08/more-reports-of-isis-human-organ-trafficking/>
- Van der Wilt, H. (2014). Trafficking in human beings, enslavement, crimes against humanity: Unravelling the concepts. *Chinese Journal of International Law*, 13(2), 297–334.
- Victoroff, J. (2005). The mind of the terrorist: A review and critique of psychological approaches. *Journal of Conflict Resolution*, 49(1), 3–42. Pridobljeno na http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/IMG/pdf/critik_psychoterrorisme.pdf
- Vinograd, C., Balkiz, G. in Omar, A. C. (7. 11. 2015). ISIS trains child soldiers at camps for 'Cubs of the Islamic State'. *NBC News*. Pridobljeno na <http://www.nbcnews.com/storyline/isis-uncovered/isis-trains-child-soldiers-camps-cubs-islamic-state-n241821>
- Vodlan, A. (2015). *Trgovina z ljudmi kot varnostna grožnja sodobni državi (primer Slovenije)* (Magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Webb, S. (19. 8. 2015). ISIS »harvest the organs of Yazidi sex slaves to fund terror campaign«. *Mirror*. Pridobljeno na <http://www.mirror.co.uk/news/world-news/isis-harvests-organs-yazidi-sex-6281626>
- Winter, C. (2015). *Women of the Islamic State: A manifesto on women by the Al-Khanssaa Brigade*. Quilliam Foundation. Pridobljeno na <https://www.quilliamfoundation.org/wp/wp-content/uploads/publications/free/women-of-the-islamic-state3.pdf>
- Withnall, A. (12. 8. 2015). Isis 'executes' Croatian hostage Tomislav Salopek in Egypt after demands deadline passes. *The Independent*. Pridobljeno na <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/isis-executes-croatian-hostage-tomislav-salopek-in-egypt-after-demands-deadline-passes-10451526.html>
- Yaseen, M. N. (1990). The rulings for the donation of human organs in the light of sharia rules and medical facts. *Arab Law Quarterly*, 5(1), 49–87.
- Yehoshua, Y., Green, R. in Agron, A. (17. 8. 2015). *Sex slavery in The Islamic State – practices, social media discourse, and justifications; Jabhat Al-Nusra: isis is taking our women as sex slaves too* (Inquiry & Analysis Series Report, No. 1181). MEMRI. Pridobljeno na <http://www.memri.org/report/en/0/0/0/0/0/8708.htm>
- Zakon o ratifikaciji Protokola za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (MPTLMOK). (2004). *Uradni list RS*, (48/04).

O avtorjih:

Klemen Kocjančič, univerzitetni diplomirani teolog in magister obramboslovja; doktorski študent zgodovine, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. E-pošta: klemenkocjancic@gmail.com

Ajda Vodlan, diplomirana politologinja (UN) in magistrica obramboslovja. E-pošta: aida.vodlan@gmail.com